

УДК 339.56

І. Г. САВЧЕНКО

**ТОРГОВЕЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ Й УГОРЩИНИ:
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Надано характеристику Угорщини як важливого торговельного партнера України; проаналізовано показники зовнішньої торгівлі між Україною та Угорщиною; запропоновано резерви для поглиблення співробітництва.

In the article the characteristic of Hungary as an important trade partner of Ukraine is done; activities of foreign trade between Ukraine and Hungary are analyzed; reserves for more intensive cooperation are suggested.

Торгівля між Україною та Угорщиною є надзвичайно важливою, передусім, через безпосереднє сусідство, спільність історичного минулого, а також з огляду на можливість підтримки Угорщиною, яка є членом Європейського Союзу (ЄС), євроінтеграційних прагнень України, зокрема через лобювання її інтересів серед країн – членів ЄС та активну допомогу у приведенні системи українських інституцій до європейських стандартів. Маючи широкі перспективи у спільній роботі, Україна не поспішає ними скористатися.

Питання розвитку економічних відносин України та Угорщини активніше обговорюється в Угорщині, ніж в Україні. Зокрема, стаття є результатом участі автора в роботі наукової конференції “Криза і дійсність”, яка мала місце в Коледжі ім. Короля Сигізмунда (м. Будапешт, Угорщина) 11 листопада 2009 р. Її гостем був Надзвичайний і Повноважний Посол України в Угорщині Дмитро Ткач. Учасники конференції дискутували з питань українсько-угорської кооперації, серед яких найважливішими є визначення перспективних сфер для співробітництва, а також дослідження впливу на Україну вступу Угорщини до ЄС.

Усе вищезгадане визначає мету статті в наданні характеристики Угорщини як важливого торговельного партнера України; аналізі показників зовнішньої торгівлі між Україною та Угорщиною; пошуку резервів для поглиблення співробітництва.

У результаті змін, які принесли минулі півтора десятиріччя (серед них і вступ до ЄС у 2004 р.), Угорщина перетворилася на країну з відкритою економікою. Пріоритетного значення Угорщина надає розвитку відносин з країнами всередині ЄС, із США, країнами Азії та країнами-сусідами. Зокрема, у ролі стратегічних партнерів у межах ЄС виступають Німеччина, країни Вишеградської групи, Італія, Австрія, а також Франція. З США Угорщина співпрацює як у контексті двостороннього діалогу, так і за лінією “США – ЄС” та в межах НАТО (Угорщина ввійшла до шістки країн, які з 17 листопада 2008 р. отримали дозвіл на безвізовий режим з США). Швидке економічне зростання в країнах Азії (Японія, Південна Корея, Китай та Індія) відкрило нові можливості для європейських країн, у тому числі Угорщини, яка активно їх використовує. Серйозне значення надається

відносинам із Російською Федерацією, які ґрунтуються на напрацьованих десятиріччями тісних економічних і торговельних зв'язках із ЄСР у межах Ради економічної взаємодопомоги [1]. Угорщина стратегічно зацікавлена у розвитку врівноважених та динамічних відносин з Росією і є активним учасником діалогу між ЄС та Росією. На регіональному рівні Угорщина відкрита до побудови відносин з країнами-сусідами, серед яких і Україна. Але з незрозумілих причин в Україні така можливість (якою не хestують більш розвинуті країни) не викликає підвищеного інтересу. Говорити про це дозволяє вже той факт, що в останні роки це питання не знаходить відображення у пресі. Надзвичайно низькою є також поінформованість потенційних партнерів з української сторони про економіку Угорщини, тому буде не зайвим стисло розглянути деякі її характеристики.

У структурі ВВП Угорщини частка промисловості складає 25 %: серед найважливіших галузей – електронна, на яку припадає 20 % від загального обсягу промислового виробництва (Philips, Nokia, Samsung, Siemens та ін.), та галузь виробництва автомобілів і запасних частин до них (Audi, Opel, Suzuki) – 10,5 % від загального обсягу промислового виробництва. Вага аграрного сектора у ВВП Угорщини становить 3,1 %. Країна спеціалізується на вирощуванні пшениці, кукурудзи, жита, ячменя, вівса. Вагомими у структурі ВВП є такі сфери, як фінансова – 22,6 %, торгівля, туризм – по 13,6, транспорт, складування, комунікація – 8,2 та будівництво – 4,6 % [4]. Структуру і географічний розподіл експорту та імпорту Угорщини в 2008 р. наведено в табл. 1 і 2 [4]. Варто також звернути увагу на структуру саме угорсько-українського товарообігу (табл. 3) [Там само].

Таблиця 1

Структура експорту та імпорту Угорщини в 2008 р.

<i>Експорт</i>		<i>Імпорт</i>	
<i>Стаття</i>	<i>Частка в загальному обсязі експорту, %</i>	<i>Стаття</i>	<i>Частка в загальному обсязі експорту, %</i>
Машини та машинне устаткування	62	Машини та машинне устаткування	52
Інша продукція обробної промисловості	27	Інша продукція обробної промисловості	30
Продукція сільського господарства та харчової промисловості	6	Електроенергія та нафтопродукти	9
Електроенергія та нафтопродукти	3	Продукція сільського господарства та харчової промисловості	5
Сировинні матеріали	2	Сировинні матеріали	2

Таблиця 2

Географічний розподіл експорту та імпорту Угорщини в 2008 р.

<i>Експорт</i>		<i>Імпорт</i>	
<i>Країна</i>	<i>Частка в загальному обсязі експорту, %</i>	<i>Країна</i>	<i>Частка в загальному обсязі експорту, %</i>
Німеччина	27	Німеччина	26,3
Австрія	4,9	Російська Федерація	9,2
Італія	5,2	Китай	5,5
Франція	4,5	Австрія	6,1
Велика Британія	4,5	Франція	4,4
Голландія	2,8	Італія	4,2
—	—	Голландія	4,3

Таблиця 3

Структура угорсько-українського товарообігу в 2007-2008 рр.,
млн доларів США

<i>Стаття</i>	<i>Експорт</i>		<i>Імпорт</i>		<i>Баланс</i>	
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>
Разом	1828,4	2166,8	1263,2	1562,1	565,2	604,8
Машини та машинне устаткування	1027,3	1203,0	512,3	539,2	515,1	663,8
Продукція обробної промисловості	644,2	734,9	319,0	432,0	325,2	302,9
Продукти харчування, напої, тютюнові вироби	109,3	149,5	21,8	3,4	87,5	146,1
Енергоресурси	43,4	68,4	292,1	440,2	-248,7	-371,8
Сировинні матеріали	4,1	11,1	118,0	147,3	-113,9	-136,2

У цілому, можемо дійти висновку, що структура угорсько-українського товарообігу відповідає структурі світового експорту та імпорту Угорщини. Єдина відмінність полягає в незначному імпорті в Угорщину українських продуктів харчування, напоїв та тютюнових виробів, у той час як Угорщина досить активно імпортує ці товари з інших країн.

Те, що Угорщина вважає Україну важливим партнером у зовнішній торгівлі, зумовлено таким:

- 1) площа та населення України більші, ніж решти разом узятих сусідів;
- 2) між двома країнами склалася система традиційних відносин;
- 3) транзит газу, нафти, шляхи та залізниця по території України забезпечують функціонування угорської економіки;
- 4) загальний обсяг зовнішньої торгівлі між двома країнами постійно зростає;
- 5) Україна виступає як сполучна ланка в торгівлі зі східними країнами [5].

Повертаючись до України, слід констатувати, що, хоча на цьому і не робиться

наголос, Угорщина посідає 11-те місце за обсягами двостороннього товарообігу серед країн – партнерів України у світі та є 4-м за обсягом ринком збуту українських товарів у країнах Європи та 8-м ринком за обсягами імпорту серед країн Європи. Серед країн Центральної та Східної Європи більші обсяги торгівлі лише з Польщею.

У 2008 р. зовнішньоторговельний обіг склав 2650 млн дол. США та збільшився, порівняно з 2007 р. на 7 %, при цьому експорт товарів з України до Угорщини склав 1367 млн дол. США та збільшився, відповідно, на 11 %, імпорт угорських товарів в Україну склав 1283 млн доларів США та збільшився на 3 %. Позитивне сальдо для України за цей період склало 84 млн дол. США (табл. 4) [3].

У табл. 5 проаналізовано структуру експорту та імпорту України в Угорщину у 2008 р. [3].

Таблиця 4

Показники зовнішньої торгівлі товарами між Україною та Угорщиною,
млн дол. США

Показники	Товарообіг	Експорт	Імпорт	Сальдо
Роки				
2007	2476	1235	1241	-6
2008	2650	1367	1283	84
%	7	11	3	-

Таблиця 5

Структура експорту та імпорту України в Угорщину в 2008 р.

Експорт		Імпорт	
Стаття	Частина в загальному обсязі експорту, %	Стаття	Частина в загальному обсязі експорту, %
Передавачі для радіотелефонного зв'язку	19,02	Лікарські засоби	6,6
Напівфабрикати із заліза та легваної сталі	15,1	Схеми інтегровані електронні	6,3
Електроенергія	14,3	Полімери етилену	4,7
Частини та продукція приладобудування	7,6	Дроти ізольовані	4,4
Дроти ізольовані, кабелі	5,4	Електроустаткування звукове або відео-сигналізаційне	4,1
Лісоматеріали	2,7	Вуглеводні циклічні	2,8
Вуглеводні циклічні	2,2	Автомобілі легкові	2,7
Полімери етилену	2,1	Продукти, що використовуються для годівлі тварин	2,6
–	–	Кукурудза	2,4

Як бачимо, сировинне спрямування українського експорту має місце і в торгівлі з Угорщиною, у той час як відбувається імпорт товарів кінцевого споживання та високотехнологічних товарів.

Доцільно згадати про вступ Угорщини до ЄС. У цілому це мало позитивний вплив на Україну. Адже сьогодні той товар, який потрапляє до Угорщини, може продаватися де завгодно на теренах ЄС. Звичайно, нові правила не завжди можуть бути приємними для України, але жорстко дотримуючись їх, вона відчуватиме всі переваги від цього.

Попри кризові явища, існують значні перспективи розвитку економічних відносин між Україною та Угорщиною, якими варто скористатися [2]. *По-перше*, погляньмо на аграрний сектор. Тут закладено підвалини співробітництва як щодо вирощування елітного насіння, так і щодо засобів захисту рослин, технологій, сільськогосподарської техніки. Великі перспективи має розвиток перероблення продуктів харчування. Українські та угорські аграрії чудово знають один одного, розуміють переваги та недоліки культивування тієї чи іншої культури в кожному регіоні. Така кооперація дозволяє спільній українсько-угорській продукції виходити на ринки третіх країн. *По-друге*, мають місце великі перспективи в хімічній галузі. Угорські ліки традиційно мають високу репутацію на українському ринку, і галузь нафтохімії – виготовлення пластмас – теж дає суттєвий обіг. *По-третє*, доцільною є спільна робота над реконструкцією комунального господарства України. Угорщина має досвід такої роботи, який є дуже цінним, адже жодна з розвинених країн не отримала досвіду реконструкції свого житлово-комунального господарства, оскільки воно існувало у них на інших засадах. *По-четверте*, обнадійливою є співпраця в туристичній сфері. В Угорщині є багато термальних джерел, які користуються попитом в українців. Багатьох угорців ваблять кримські краєвиди, але їх зупиняє невідповідність сервісу, що надається, та вартості, тож, треба працювати над тим, щоб привабити угорських туристів в Україну. Окрім Чорного та Азовського морів, величезну перспективу має розвиток гірськолижного спорту в Карпатах. За умов наявності відповідної інфраструктури угорці охоче б відвідували гірськолижні курорти Карпат, які розташовані дуже близько до Угорщини.

Отже, Угорщина є країною, яка стрімко розвивається, привертаючи до себе інтерес провідних країн світу. Для України Угорщина може забезпечити підтримку наших євроінтеграційних прагнень, а також допомогу у приведенні системи українських інституцій до європейських стандартів. Найперспективнішими сферами українсько-угорського співробітництва є аграрний сектор, хімічна галузь, комунальне господарство, туризм. У цілому, у розвитку економічних відносин між Україною та Угорщиною закладено значний потенціал для ефективного подолання кризових явищ.

Література:

1. Пендзей І. В. Соціально-економічні та політичні перетворення в Угорщині (1988 – 1990 рр.) / І. В. Пендзей // Вісн. Прикарпат. нац. ун-ту ім. Василя Стефаника. – 2008. – Вип. XIV : Історія. – С. 78–87.

2. Таукач О. Післякризовий сценарій: усе буде гаразд / О. Таукач // Зовнішні справи. – 2009. – № 2. – Режим доступу : <http://uaforeignaffairs.com/article.html?id=332>.

3. Торговельно-економічне співробітництво України та Угорщини (інформ.-аналіт. довідка). – Режим доступу : http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/torg_econ_vidn/ukr/1440.html.
4. Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах ЄС: матеріали міжнар. конф., 15-16 квіт. 2009 р. / голов. ред. С. І. Мітрьєва. – Ужгород : Поліграфцентр “Ліра”, 2009. – 248 с.
5. *Zsuzsa L.* Hungarian–Ukrainian economic relations: overview of the past one and half decade / *L. Zsuzsa* // *EU Working Papers*. – 2007. – № 3. – P. 30–52.

Надійшла до редколегії 18.01.2010 р.